

Krosin_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	Czarnkowsko-Trzcianecki	
Gmina	Połajewo	PO
Miejscowość	Krosin	PO_KN

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	24.10.2012	Miejsce wykonania	Krosin
Czas trwania	00:50:50	Forma i wielkość	Plik audio: 16,2 MB
Przeprowadzający	K.R.	Komentarz	Wywiad zawiera informacje na temat szydełkowania.

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PO_KN_017	K	Ok. 55 lat		

Informacje etnograficzne		
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>	
I. Toponomastyka i etnonimy		
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.	
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.	
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.	
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i gałęzi narzutowych)	Brak informacji.	
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.	
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.	
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Nie, ja tutaj nie wiem. Ja nie jestem stąd.”	
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	ANDRZEJKI „W szkołach mają dzieciaki jakąś tam zabawę, dyskotekę.”
2	św. Marcina/11 listopada	„Oprócz tego, że my pieczemy rogaliki, bo mamy Marcina w domu, rogaliki muszą być z makiem, z powidłami najlepiej, no ale z makiem są.”

3	Adwent	„No ja nic nie robię, ale przeważnie takie koła, stroiki, ale ja tu nic nie robie.”
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji
5	Wigilia	„No żadnego mięsa, na pewno. (...) [ubiera się sztuczną choinkę] – dwa, trzy dni i byłoby po choince. A choinka musi stać w sumie, aż do MB Gromniczej. No ale przynajmniej do tego czasu, aż ksiądz po kolędzie przyjdzie. No żadna by nie wytrzymała, chyba że ktoś ma nie wiem jaki duży pokój i chłodniejszy, to wtedy tak. Na choinkę wiesz się np. cukierki, które szybko z niej znikają. (...) Mikołaj i to się tam postawi. Marcin jak był mały, to jeszcze dzieciaki mniejsze, to powiedział, że on nie pójdzie, nie chce prezentu, nie pójdzie do Gwiazdora.”
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji
7	Sylwester/Nowy Rok	„No pewnie, musi być przed domem [palenie słomy]. No tam bardziej w rynku, gdzie jest szeroko to są większe snopki, a my tu też tak dwa małe. Szampana przy tym wypić. No taka tradycja. (...) Wynoszą, no naszej się nie da, ale gdzie się dorwią dzieciaki to wynoszą. Gdzie się da to powyciągają.”
8	Trzech Króli	„Dzieci chodzą na Trzech Króli” [jako kolędnicy]
9	Kolędnicy	Brak informacji
10	MB Gromniczej	Brak informacji
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„W karnawale zawsze są [imprezy] w przedszkolach, szkołach, jakaś loteria, także no mają trochę na szkołę, przedszkola coś mają dla siebie tych pieniążków.”
12	Topienie Marzanny	Brak informacji
13	Środa Popielcowa	„Kiedyś to dzieciaki sobie woreczki kombinowały, szyły byle jak, ale szyły, teraz już nie.”
14	Śródpoście	Brak informacji
15	Niedziela Palmowa	„Szkoła robi zawsze piękną palmę, długą, dzieci mają swoje krótkie robią w szkole. To o tym już panią A. B.” [PO_KN_026]

16	Triduum Paschalne	„Nie. (...) [Za Boże Rany] no już tak, najwyżej sobie w domu ktoś.”
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	ŚWIĘCONKA „Baranek musi być, ja robię duży i mały. Kupiłam formę kurczaczka z masła i baranki to tak, tak jeszcze przez sitko wyduszam, taki kudłaty, ładny wychodzi, z jakąś tam czerwoną kokardką. No to szynka musi być, kiełbasa biała, pieprz, sól, jakaś babeczka czy tam kawałek dużej, choć teraz raczej już gotowa mała. (...) Syn ma już 18 lat [najmłodsza osoba], ale jeszcze idzie. Jak Lenka będzie tupać to babcia zacznie chodzić. (...) Ja dzielę wszystko, każdemu na talerzyk i każdy ma swoje. Czy zje pierwsze czy ostatnie, każdy ma swoją porcję.”
18	Poniedziałek Wielkanocny	„Na Wielkanoc było coś takiego, że Murzyny jeździły, jajka od każdego dostawały. W drugi dzień świąt. No ale, gdzie te jajka mają teraz sprzedać. Jeździli koniem, powozką, fajnie. Ktoś tam grał na czymś, fajnie to było.”
19	Zielone Świątki	Brak informacji
20	Boże Ciało	„No to wszystko w Połajewie się dzieje.”
21	św. Jana	Brak informacji
22	MB Zielnej	„Nie, nie. (...) No to to tak [do kościoła], ale tak żeby coś ekstra to nie. Jedna Pani tu robi wianki, a przeważnie każdy ma bukietek. Jedna pani tu nazbiera sobie zioła i robi wianki.”
23	MB Siewnej	„Nic.”
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Tak specjalnie to nie. Teraz mówię, to tu Kasia ma wyciąć mi dynię, tego korbola, jakoś tam mu się zaświeci coś w środku.”
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	„Nie ma. Córka jak mieszka w Połajewie i ona mieszka u

		teściowej to teściowa mówiła, że coś czerwonego [do wózeczka], to ona miała, ale tak to nie.”
2	Ślub i wesele	„Polter, teraz już robiony tydzień naprzód, tak był w piątek przed weselem i teraz tak w sumie dobrze, że tydzień prędej, bo tak człowiek wymęczony, wykończony. Robi się już tydzień prędej, to jest masakra, wszystko. We wrześniu wychodziła za mąż siostry córka to grill, placków... Córka cztery lata temu wychodziła za mąż, to było słodkiego wiadomo, że cos tam musieli wynieść jak przyszli jej koledzy, koleżanki, no ale bez przesady. (...) Młodzi posprzątali, ale ojciec i tak wziął grabki, bo mówi wjedzie ktoś kołem, mówi będzie dopiero. A u siostry to już mieli takie metalowy wielki pojemnik, kamień w tym i żadnego rozwalania szkła tylko było w jednym miejscu. (...) My jesteśmy 30 lat małżeństwem i już to było. Tak samo, przed domem panny młodej.”
3	Śmierć i pogrzeb	„Trzy dni różaniec do pogrzebu, to tak.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		[Informatorka smaży powidła. Większość osób robi to w wiosce, ale najczęściej samemu, w domu.] „No ja nie mam takiego kotła, w piekarniku tak nie pryska, nic nie jest zachlapane jak one się w piekarniku smażą. No taki gar mieć to już jest skarb. No teraz ludzie więcej pożyczają, bo rzadko kto ma taki gar.”
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		[Informatorka zajmuje się szydełkowaniem. Na szydełku potrafi zrobić różne rzeczy, pokazywała kwiatki, serwetki, wazoniki, dzwoneczki, króliczki, bałwanki, gwiazdorki, bombki, ozdoby na świece, aniołki, elementy dekoracyjne, kolie z kwiatów na szyje. Wzory czerpie z gazet. Szydełkowania uczyła się od swojej mamy. Dobrze szydełkuje się w zimie, bo są długie wieczory. Nikt jednak z domowników nie chce się uczyć szydełkowania, nie ma komu tego przekazać. Kiedyś nie szydełkowano takich ozdóbek, tylko konkretne

rzeczy. Mama Informatorki robiła np. swetry na szydełku lub na drutach.]

„Uczyła mnie mama, jeszcze w szkole podstawowej. Ja jestem leworęczna i żeby się prawą nauczyć to było straszne. Pierwszy raz jak robiłam szal to mi się... nauczyłam się prawą, to chodzi o wyćwiczenie ręki. Szydełkuję na przykład prawą czy robię na drutach, ale igłę już trzymam w lewej czy nożyczki. No jak chodziłam do 5 klasy to nikt mnie nie umiał nauczyć nawet nauczycielka w szkole, a mama nam jak tam robiła to ja siedziałam i patrzyłam, oczka mi nabrała no to tam dłużałam, próbowałam. No jak dzieci były małe to tak dużo nie robiłam.”

Wzory: „Z gazety. Nie, takich zdolności to nie mam [żeby wymyślać wzory sama]. (...) No tak wyciągnęłam, dużo jest takich o – to jest piękna serwetka, ale ona musiałaby być naciągnięta. Każdy pikotek trzeba szpileczką przypiąć i to ładnie wygląda. (...) Nie, nikt nie chce [z domowników się nauczyć]. Nie interesuje je to, szkoda, no. Moja siostra też dużo robi w Czarnkowie, ale jej córka w Pianówce ona ma nawet firany w oknach szydełkowane. (...) Wie pani ja to tak chwilami robię, ja odpoczywam przy tym. Na drutach też robię. Ubrania to nie, bo trzeba mieć konkretny wzór, konkretne wyliczone oczka, to bym zrobiła, ale tak żeby na kogoś popatrzeć i zrobić to nie. [Dla siebie] i tam jak rodzina coś chce to tak.”

Pokazując usztywnioną serwetkę: „Bo to jest na cukier, cukier tak muli kolor, to musiałoby być teraz przemyte, żeby na nowo wyschło i wtedy ten kolor jest ładny. Na cukier, na cukier wszystko. (...) No ta już jest tak stara, że musiałaby być rozmoczona, wyprana i na nowo, bo już widać ją, że taka żółta się zaczyna robić. No bo to jest na cukier, no to trzeba to tylko ciepłą wodą, żeby się to rozmoczyło i na nowo. (...) To, to wezmę w miskę, wleję krochmal, tą Ługę zwykłą i wtedy to w miskę, tak to naciągnę, to też jest sztywne.”

[Ozdóbki (np. koraliki) przy rzeczach zrobionych na szydełku brane są np. z kwiatów, z bukietów. Informatorka robi również różne ozdoby choinkowe. Nie współpracuje ze szkołą.]

„Dużo narobiłam, ale dużo też powydawałam, sprzedałam. (...) Pani B. mówiła w zeszłym roku, że gdzieś była właśnie na jakiejś wystawie i pani miała choinkę ustrojona i tak se pomyślała, że pewnie bym też zrobiła. Ja mówię, że gwiazdek naheklować, czy zrobić zwykłą nitkę czy jakąś kolorową, złotą czy srebrną i zawiesić na choinkę. Jajka jak robiłam na

	<p>Wielkanoc to kolorowe. Wtedy potrzebny taki balon, żeby się dmuchał w kształcie jajka. Całą bombkę na balona, ja w krochmal, tego balona przebić i wyciągnąć i to zostanie takie sztywne. (...) Szkoda tylko, że nici są takie drogie, to jest kordonek. (...) Motylki, kwiatki, goździki są całkiem proste. Kwiatki można, całe bukiety poheklować (...), można bardzo dużo zrobić. (...) Od środka to się hekluje, to można równie dobrze, też na cukier i bez tego koła. Obheklować koło to jest trudno i ja to robię tak, że igłą i tak jakbym dziurki obszywała, w ten sposób obszywam to koło. (...) Różne są [szydełka], grube są cienutkie.”</p>
--	---

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	„Jest przy wjeździe, są tu krzyże i jest tam w rynku figura. Zawsze tam była, nie dopytywałam. Jak teściowa żyła to mówiła, że ona tam zawsze była. Jest pomalowana, odnowiona co jakiś czas. Ale po co? Dlaczego ją tam postawiono nie wiem.”
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	„Do Lubasza na początku września. Ze szkoły, jak dzieciaki do gimnazjum, jeden syn chodził i drugi, to już szli do Lubasza na pieszo, a z powrotem to już autobus szkolny.”
6	Lokalne odpusty	„No to w Połajewie na Michała.”

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1	Dożynki	„Dożynki były takie powiatowe były w Boruszynie. (...) U Grażyny, u S. [robi się wieńce] No bo to trzeba wiedzieć jak to zrobić, nie tylko mieć chęć. (...) Strasznie mało [młodych]. Umie robić pani Gabrysia, pani Ola i pani G. no to nie wiem, ja sama nie wiem jak taki wieńiec, jak oni to tam mocują. Tych kłósków jednak trochę przed zniwami nazbierać trzeba na polu.”
2	Dni gminy/wsi	„Nic się nie dzieje, kiedyś było więcej. No jeszcze taki turniej

		wsi robią, w Boruszynie był ostatnio. Tu w Krosinie od dawna nic nie było. To zależy od sołtysa i od ludzi chęci, zaangażować do tego. To jednak trzeba zorganizować.”
3	Lokalne festyny	Brak informacji.
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	„Turniej wsi był w Boruszynie.”